

Kleka

smreka - *Juniperus communis* (L.)

BOTANIČKI OPIS

Četinarski žbunić, ređe drvo. Četine po 3 u pršljenu, 7-20 mm duge, zašiljene, na licu sa belom trakom u sredini. Cveta od maja do aprila. Bobičaste šišarice ("plod"), okrugle (6-9 mm), plavičaste i prevučene voštanim sjajem. Sastavljene iz tri ljuske i sa obično tri semena. Prve godine plod je zelen, druge poplavi (zreo). Pored vrste *J. communis* izvor iste droge je i vrsta *J. sibirica* (sin. *J. nana*; *J. communis* subsp. *nana* – klečica, polegla kleka) – žbunić 30-50 cm visine, gusto polegao po zemlji, gradeći ostrvca po livadama subalpskog i alpskog pojasa.

RASPROSTRANJENOST

Srednja i južna Evropa. Biljka velike klimatske i edafske amplitude. Na kserotermnim, acidofilnim i bazofilnim terenima do 1500 m.n.v.

HEMIJSKI SASTAV

Plod sadrži etarsko ulje (do 2,5%). Pored etarskog ulja plod sadrži i flavonoide, proantocijanidine, šećere. U drvetu se nalaze seskviterpeni, diterpeni, tanini, lignani, stigmasterol.

LEKOVITI DEO BILJKE (DROGA)

Kao droga se koristi plod kleke (*Juniperi fructus*, *J. baccae*). Zrele bobice (plavo crne boje) na temenu imaju tri šava i tri kvržice, a pri dnu dva pršljena, od kojih svaki ima tri trouglasta priperka mrke boje. Miris je svojstven, a ukus najpre sladak, a zatim aromatičan.

Sakupljanje traje od sredine jeseni do početka zime u zavisnosti od nadmorske visine i godine. Najbolje je pod žbun raširiti asuru i motkom pažljivo otresati zrele plodove. Nakon toga se vrši rešetanje, pri čemu se odbacuju četine i zeleni plodovi.

Suši se u tankom sloju uz češće prevrtanje. Veće količine se suše u sušarama na temperaturi do 35 °C. Po završetku sušenja plod se prečišćava tako da se odvajaju nedozrele i sasušene bobice. Nedozrelih plodova ne sme biti, a poznaju se po mrkoj boji. Droga se pakuje u jutane vreće ili ojačane papirne džakove.

DELOVANJE I UPOTREBA

Etarsko ulje se koristi kao diuretik, antiseptik, iritans. Diuretično deluje komponenta etarskog ulja terpinen-4-ol koja povećava glomerularnu filtraciju. Zbog prisustva iritirajućih komponenti (terpenska frakcija) neophodan je oprez prilikom upotrebe. Naime, pineni mogu dovesti do oštećenja epitela bubrežnih tubula i pojave krvi u mokraći.

U narodnoj medicini koristi se i za lečenje različitih stomaćnih problema, a drvo i kao dijaforetik.

Etarsko ulje kleke našlo je široku primenu u kozmetičkoj, prehrambenoj i industriji alkoholnih pića (aromatizovanje džina).

Kontraindikovana je upotreba kod bubrežnih oboljenja u trudnoći.

